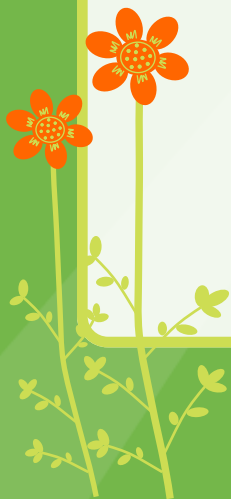

MOKOLLEN BARNEHAGE

ÅRETS PLAN 2018—2019

Mokollveien 30, 3226, pb 2056, 3202 Sandefjord.
Telf. 33462209, mobil: 91614968, www.mokollen.no,
mail: post@mokollen.no

"ÅRETS PLAN" ER UTARBEIDET AV PERSONALET I MOKOLLEN BARNEHAGE:

Arbeidet er ledet av de pedagogiske lederne: Aud Haugen Pettersen, Mai Elin Schaathun, Monica Slettingdalen, Anniken Berg Nilsen og styrer Inger Nordby.

Fotografiene er i hovedsak tatt av Mai Elin Schaathun, pedagogisk leder, og alle er fra livet i Mokollen barnehage!

"Årets Plan" er fastsatt av barnehagens samarbeidsutvalg
17.09.18

Barnehagen er den første delen av barns utdanningsløp. Kunnskapsdepartementet har gitt tydelige føringer gjennom Barnehageloven (endret 2018) og Rammeplan for barnehagen. Ny Rammeplan trådte i kraft 1. august 2017. Den fastsetter utfyllende bestemmelser om barnehagens innhold og oppgaver. Det finnes til enhver tid oppdatert versjon av lov og rammeplanen på **udir.no**. Endringene i loven omfatter pedagognorm, (1.aug. 2018) bemanningsnorm (1.aug 2019), og plikt for barnehageeier og skoleeier å samarbeide om barnas overgang til skole og SFO.

Sandefjord kommune har også utarbeidet en "strategi for tilvenning", i tråd med våre rutiner, og "Plan for et godt psykososialt barnehagemiljø."

Vi i personalet arbeider mye med å implementere de nye planene i virksomheten vår.

Inger Nordby
Styrer.

DEL I: Innledning

DEL I: INNLEDNING:

Innholdsfortegnelse	2
Her kommer årets plan; Vår visjon,	3
Barnegruppene 2018—2019.	5
Ukeplan for gruppene	6

DEL II: BARNEHAGENS INNHOLD:

Kap. 1: FOKUSOMRÅDER, ARBEIDSMÅTER,	7
Startet på barnehagelivet, Tilvenning, Trygg tilknytning.	8
Et godt psykososialt barnehagemiljø, sosial kompetanse	13
"Kompisdokka."Grønne tanker-Glade barn" Selvregulering	15
Sosial og emosjonell utvikling, sosial kompetanse	16
Kommunikasjon, språk og tekst	17
"Tett på realfag", Realfagskommune.	22
Naturglede.	26
KART over naturlekeplassene i Mokollen	30
Mat, sanser og matkultur.	31
Kap. 2: KULTUR.	34
Kick off: BlimE –dansen, Om vennskap.	
F.N—dagen: Vennskap og å hjelpe andre.	35
Advent og Jul, Besteforeldredag, Vinteraktivitetsdag,	36
Fastelavn, Samefolkets dag, Kulturdag, Påske.	36
Maifeiring, Sommerfest og St. Hans	37
Kap. 3: PLAN FOR OVERGANG fra barnehage til skole.	38
Skoleforberedende aktiviteter og matprogram	39

DEL III: PLANLEGGING OG SAMARBEID

Kap. 1: PLANLEGGING, DOKUMENTASJON OG VURDERING.	41
Sammen med barna, foreldre og personalet vurderer.	42
Personalets kompetanseplan. Planleggingsdager.	43

DEL IV: ÅRSOVERSIKT MED VIKTIGE DATOER og sanger

Kap. 1: OVERSIKT OVER MÅNEDENE: Oktober og November.	44
Høstsang, BlimE-dansen	45
Desember.	46
Fingerleken, Nå tenner vi det første lys, God jul til alle	47
Julius glade sang, St. Lucia, (Jul i Svingen)	48
Januar og Februar.	49
Tulle tellesangen, Snøgubber	50
Mars og April.	51
En liten kylling, Vårsang	52
Mai og Juni.	53
Tenk at nå er dagen her	54
Juli, august og september	55
Vennesangen	56

"ÅRETS PLAN" OG "VÅRT CREDO" utgjør til sammen Årsplanen vår.

"ÅRETS PLAN" beskriver innholdet i Mokollen barnehage f.o.m. 01.10.18- 30.09.19. Se s.7—12 og s. 56 ved oppstart.

" VÅRT CREDO" - "Dette tror vi på" er langtidsplanen vår og kan leses på www.mokollen.no

Vi i Mokollen barnehage mener at **VÅR VISJON** peker på det viktigste vi kan **gi barna**:

KRAFT TIL Å VÆRE

KRAFT TIL Å LÆRE

KRAFT TIL Å BÆRE

Les mer i "Vårt Credo".

I denne "Årets plan 2018—2019", konkretiserer vi innholdet vi vil gi barna, for å arbeide mot visjonen og målene våre. Vi fortsetter å gi Fokusområdet Realfag en bred plass, da Sandefjord kommune er "Realfagskommune." Det innebærer statlig finansiert faglig og økonomisk støtte til lokalt nettverks arbeid fra høsten 2017 og ut 2021. Satsingen favner private og kommunale barnehager og den offentlige grunnskolen i Sandefjord.

Vi bruker prosjektarbeid som sentral arbeidsmåte.

Vi tar utgangspunkt i barnas interesser.

I denne prosessen er barnas medvirkning viktig.

Gjennom observasjon, dokumentasjon og refleksjon skapes nye ideer og interesser, og produktene blir til underveis.

Les mer i "Vårt Credo". Da det er nødvendig å se disse to planene i sammenheng.

Her i "Årets plan" **Del II:** Er hovedmål og resultatmålene for de ulike gruppene dette barnehageåret omtalt under kapitlene Fokusområder, Kultur og Planen for overgang fra barnehage til skole.

Del III: Handler om personalets arbeidsmåter, at vi dokumenterer aktiviteter, og at vi vurderer vår måloppnåelse.

Vi vurderer ikke enkeltbarn med tester, kartlegging eller observasjonsskjema uten foreldrenes samtykke.

Del IV: Er en årsoversikt med viktige datoer. Vi har laget hull i planen til oppheng, så dere lettere kan følge med.

**KRAFT TIL Å VÆRE,
KRAFT TIL Å LÆRE,
KRAFT TIL Å BÆRE.**

DEL I: Innledning

BARNEGRUPPENE I ÅR:

BRUMM:

Gabriel	Bjørn	Elon	Vincent	Frida
Adrian	Rita	Nina	Amanda (Des)	Ingrid (Des.)
Luka			PERSO-NAL:	Trine, Celina, Lill + ny des.

TASSEN:

Mio	Amalie	Asgeir	Ida	Liam
Mariella	Victoria	Olai	Peter	Philip
Sara	Sarah		PERSO-NAL:	Mai, Live, Stine,

LUDDE:

Karoline	Olivia	Mathias	Ella	Anton
Kasper	Ingrid	Hennie	Jenny	Emilie
Olav	Anna	Linnea	PERSO-NAL:	Anniken, Ellen, Inger/ Stine

KNERTEN:

Embla	Adrianas	Martin	Edvard	Carl Levi
Edvin	Emrik	August	Hannah	Ingrid
Lukas			PERSO-NAL:	Connie, Aud, Tone

RUFFEN:

August	Jakob	Melissa	William	Vårin
Oliver	Magnus	Ingrid	Iver	Eirik
			PERSO-NAL:	Monica, Sussie, Telma,

Vi har i år 57 barn, stillinger: 600% pedagog + 70% styrer, 640% assistent og 100% lærling. I tillegg har vi praksiselever, og eier med 40% stilling administrasjon.

UKEPLAN

Grupper:	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
Brumm	Grupper ute/ inne /prosjekt	Morgensam- ling Musikk Tur	grupper ute/ inne/prosjekt	grupper ute/ inne /prosjekt	Musikk
Tassen	Tur	Prosjekt, grupper ut/ inne.	Prosjekt, grupper ut/ inne.	Prosjekt, grup- per ute/ inne	Felles samling / Forskersamling
Ludde uteuker oddetallsuker	Språksam- ling/Prosjekt,	Språksamling/ Prosjekt,	Tur	Inne/utelek	FellesSamling hver 4.uke
Knerten uteuke partalls uker	Språksam- ling/Prosjekt,	prosjekt	Tur,	Språksam- ling, /lek	Samling Felles hver 4. uke Forsker
Ruffen uteuker oddetallsuker	Prosjekt: realfag	skolestarter- gruppe	Skolestarter- gruppe/ prosjekt	Skolestarter- gruppe (Tur hver 4.)	Samling Felles hver 4. uke Tur
	Vivian lager mat	Vivian lager mat	Middag fra Mosserød partallsuker- Vivian lager mat oddetall	Middag fra Mosserød oddetalls- uker. Vivian lager mat partall	Personalet og barn lager suppe.

Barna er ute daglig, og hver gruppe har turdag en dag i uka.

Ludde, Knerten og Ruffen har "uteuke" mandag, tirsdag og onsdag annenhver gang på høsten og våren. Da foregår barnas prosjekter også i naturen. Vi lager mat og spiser ofte ute eller i Grillhytta.

På ettermiddagen har vi en hvilestund for alle som ikke sover på formiddagen.

Personalet i gruppene har ansvar for felles samling hver fjerde fredag på omgang. Temaet for denne er enten hentet fra prosjekter, temaer vi er opptatt av, eller som forberedelser til fester og høytider.

Barns medvirkning:

Vi arbeider med små og store prosjekter ut fra barnas interesser, hvor pedagogene har ansvar for å sette mål i f.h.t fagområdene og progresjonsplanene. Våre fokusområder er rammen rundt arbeidet.

For å sette ekstra fokus på å gi jenter og gutter like muligheter, deler vi barna inn i jente -og guttegrupper i noen aktiviteter.

I disse gruppene vil vi bl.a. stimulere barna til å våge å øve på; Guttene: Fin motorikk og sosiale ferdigheter, Jentene: grovmotorikk og selvbevissthet.

DEL II BARNEHAGENS INNHOLD:

Kapittel 1: FOKUSOMRÅDER, ARBEIDSMÅTER.

Starten på barnehagelivet:

- Tilvenning
- Tilknytning

Et godt psykososialt barnehagemiljø

- Selvregulering
- Sosial kompetanse

Kommunikasjon, Språk og tekst

Tett på Realfag:

- Naturglede

Mat, sanser og matkultur.

VELKOMMEN TIL MOKOLLEN BARNEHAGE!

STARTEN PÅ BARNEHAGELIVET:

Om overgangen når barnet begynner i barnehagen:

Tilvenning: Å bli kjent og trygg

Trygg tilknytning.

Overgang. Når barna begynner på ny gruppe og nytt team.

Barna bytter barnegruppe på høsten, da følger vennene med, men gruppenavnet endres. Det er også en større overgang fra småbarn til storebarnsteam fordi bemanningen er større på småbarn enn hos store barn. Alle tilknytningspersonene kan derfor ikke følge med over, men vi tilstreber at noen gjør det, som oftest er det pedagogisk leder som følger gruppa. Barna forberedes på endringen og vi inviterer til foreldrekaffe på de nye gruppene og rommene i løpet av de første ukene. Mokollen er en helhetsbarnehage, alle barn blir kjent med voksne og barn på hele teamet og gjerne de andre også. Alle barn angår alle voksne. Dette bidrar til at overgangen til ny gruppe ikke blir så stor for barna.

Velkommen!

HOVEDMÅL for tilvenningen:

Er å bli trygg, og bli kjent med de andre barna, personalet og barnehagen.

De nye barna møter mange utfordringer: Mange nye mennesker å forholde seg til, både barn og voksne, og å være lenge uten foreldrene tilstede- kanskje for aller første gang. Foreldrene bør bruke god tid sammen med barnet i barnehagen de første dagene, slik at barnet blir kjent med en i personalet, før det må være uten foreldre. La avskjeden være kort. Hvis dere har bestemt dere for å gå, så gi beskjed til en voksen som kan være sammen med barnet ditt, og gi barnet tro på at det vil greie seg uten deg. Adskillelse er vanskelig, Er dere usikre på om barnet har det bra etter at du har gått, så ring barnehagens mobil: 91 61 49 68

Vi inviterer til foreldremøte for nye barn, og avtaler foreldresamtale like etter oppstart, slik at vi kan bli bedre kjent.

Delmål:

- Barnet opplever anerkjennelse for hvordan de føler og bekreftelse på at det er ok, selv om de synes det er vanskelig å være uten foreldre i B.H.
- Barnet får være i følelsen sin før vi avleder og hjelper barnet videre.
- Barnet opplever korte avskjeder, slik at de ikke blir usikre på hva foreldrene vil.

Resultatmål:

- Barnet mestrer å være i barnehagen.
- Barnet tar kontakt med de voksne.
- Barnet viser glede og gjenkjennelse når de møter de andre barna
- Barnet kjenner de andres navn og finner noen å leke med.
- Barnet spiser og eventuelt sover godt i barnehagen.

Mål for personale:

- Anerkjenner og bekrefter barnas følelser
- Trygger dem på at foreldrene kommer tilbake.
- Støtter barna i kontakten med andre og hjelper dem til å bli kjent med lokalene, lekene og rutinene.
- Er lydhøre for foreldrenes bekymring.
- Er imøtekomende overfor foreldrenes ønsker og behov.

Trygg tilknytning er livsviktig for personlighetsdannelsen og selvoppfatningen, og dermed opplevelsen av å mestre livet.

Barns viktigste behov er å føle seg verdifull.

Små barn er helt overlatt til de voksnes måte å møte barnet på, speile dem, oppmuntre dem, trøste, forklare barnet hva det føler, bekrefte, anerkjenne og oppmuntre.

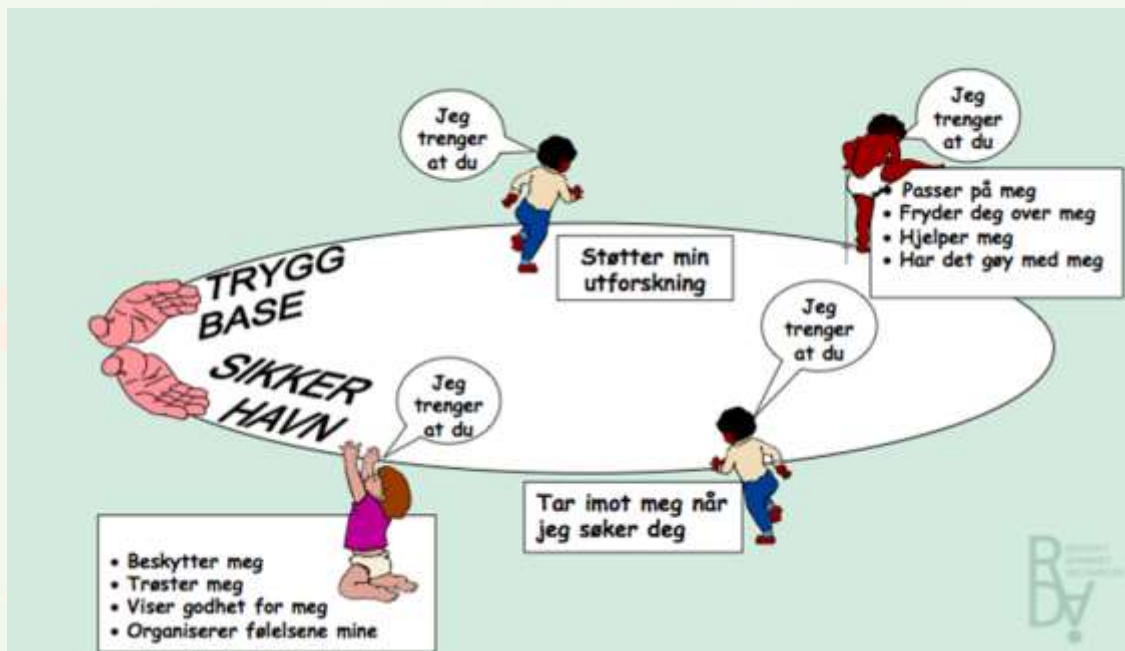
Trygg tilknytning er et sterkt emosjonelt bånd mellom barn og foreldre.

Emosjonell trygghet kan beskrives som en tilstand hvor barnet kjenner en indre ro, har fravær av stress og ubehag.

Det tidlige gode samspillet mellom foreldre og barn har betydning for barnets evne til sosialt samspill, for evnen til lek, og det styrker barnets psykiske immunforsvar og er også med på å forebygge lærevansker. Barn utvikler seg gjennom relasjon til andre, så kvaliteten på tilknytningen er avgjørende for hvordan vi er i relasjon til andre gjennom livet.

Barnehagepersonalet har en komplementerende rolle i tillegg til foreldrene, som «den trygge basen». Når «den trygge basen» er der, tør barnet utforske verden. Nysgjerrigheten driver barnet fremover til stadig ny mestring og glede over livet. De voksne oppmuntrer og støtter barnets utforskning. Barnet får styrket sin selvfølelse, selvstendighet, lærer autonomi (rett til å bestemme over seg selv og kroppen sin).

"Trygghetssirkelen" er en modell fra USA og er et kart til å forstå barnet innenfra.

Mål for personalet:

- Se barnets behov, hva det trenger nå.
Hvordan jeg kan hjelpe og oppmuntre best, for å støtte barnet.
- Passe på barnet i utforskningsprosessen sin, slik at de vet at de er trygge.
- Glede oss sammen med dem og over dem.

Når barnet for eksempel blir trøtt, er sulten eller faller og slår seg litt, så skurrer noen barn opp volumet for å bli hørt/sett. Noen barn skurrer på "alarmen" med en gang, fordi små barn har ikke lært å organisere følelsene sine enda;

De trenger å få følelsene sine forklart, bli bekreftet og å få anerkjennelse for det de føler.

Barnet har da kanskje behov for noe annet enn oppmuntring. Barnet snur seg, søker en trygg havn, eller kanskje bare øyekontakt for å få bekreftelse på at det er sett og at «verden» er trygg. Da må vi være der for barnet. Barn som blir raskt og mye avledet, lærer at de må håndtere følelsene sine selv, og det fører til stress i barnekroppen.

Noen barn gir ikke tydelige signaler på hvordan de har det. En grunn kan være at situasjonene ikke gir rom for direkte uttrykk, kanskje vet ikke barnet hva det føler.

Målet er å beskytte, trøste og organisere barnets følelser.

- så barnet igjen kan bli trygg på å gå «ut i verden».

På den måten lærer det noe om hvordan kontakt med andre kan erfares og oppnås. Det «lader batteriene» hos den voksne til ny utforsking.

Hvert barn skal ha en tilknytningsperson i oppstartsfasen. Hverdagen blir mer forutsigbar for både barn og foreldre og dette skaper igjen trygghet.

Tegn på trygg tilknytning: (Resultatmål)

- Barnet søker trøst og vil ta imot trøst.
- Barnet lener kroppen inn mot den voksne og blir rolig.
- Barnet ber om hjelp når det trenger det.
- De tåler stress bedre enn andre barn.
- Barnet har stort sett godt humør og liker å ha voksne rundt seg.
- Barnet takler greit overgangssituasjoner.
- Når barnet kommer til barnehagen viser det generelt positive følelser overfor trygge voksne.
- Barnet lar seg irettesette av voksne og viser tegn på skyld.

Tilknytningspersonalet kjennetegnes av:

- Å være "større" enn barnet for at barnet skal føle seg trygt. Det betyr at vi må ta grep, planlegge, forberede og ta kontroll over situasjonene.
- Å være "sterkere" enn barnet. Det er godt for et barn å bli båret og grunnleggende å kjenne at noen er så sterke at de kan beskytte barnet.
- Å være psykisk i balanse. Ellers kjenner barn seg utrygge.
- Å være klokere. Barn trenger voksne som forstår mer enn dem selv, som kan forklare hva som skjer rundt dem og hva som skjer i dem. Da blir barnet kjent med seg selv og sine følelser.
- Å være god. Vi må bevare godheten for barnet selv i de situasjonene hvor vi må sette grenser og ta tak.
- Og når det er mulig, følge barnets behov.

ET GODT PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ

SOSIAL KOMPETANSE

krever også emosjonell kompetanse.

Å utvikle sosial kompetanse er å utvikle ferdigheter barn trenger for å handle kompetent i en sosial sammenheng. (Elliot og Gresham)

Balansen mellom omtanken for andre og å ivareta seg selv er kjernen. Komponentene er:

*Samarbeid *Selvhevdelse *Selvregulering (selvkontroll) *Empati *ansvarlighet.

ET GODT PSYKOSOSIALT BARNEHAGE MILJØ:

Handler om å forstå og håndtere egne og andres følelser. Vi må skape et miljø der alle kan kjenne seg trygge og der de kan utvikle en god selvfølelse.

Fra "Plan for et godt psykososialt barnehagemiljø":

Barnehagen har en omsorgsplikt etter barnehageloven §1, som innebærer å håndtere krenkelser og mobbing.

Krenkelser er et samlebegrep for ord eller handlinger som oppleves negativt.

"Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet (Lund, 2015 s.45)."

Personalet skal:

- Ha fokus på barnas positive sider og egenskaper,
- Prøve å se hva som ligger bak handling eller ytring,
- Ikke ignorere, avvise eller favorisere barn.
- Si fra, stoppe og beskytte barn mot voksne som krenker eller mobber.

Foreldrene har ansvar for å:

- Snakke positivt hjemme om barnehagen, de ansatte og alle barna.
- Hilse på alle barn og voksne i barnehagen.
- Melde fra dersom de ser eller opplever mobberelatert atferd blant barna.
- Gi tilbakemelding til barnehagen om barnets trivsel og opplevelser.
- Følge opp informasjon og bidra til et tett og godt samarbeid med barnehagen.

Vi har en plan for hvordan vi avdekker og følger opp mobbing og krenkelser om det oppstår. (ref. Planen s. 9)

Barn er avhengige av at vi tar deres subjektive opplevelse på alvor og viser vilje til å handle til beste for alle. Barn trenger voksne som både regulerer og korrigerer, og samtidig møter alle med respekt og toleranse.

Det er alltid de voksnes ansvar å forebygge og stoppe mobbing.

Men vi mener at betegnelsene "mobber" og "mobbeoffer" raskt er stigmatiserende og lite konstruktivt når vi skal arbeide for at

Barna skal:

- Lære å ta hensyn til andre og
- At egne ønsker ikke alltid kan oppfylles
- Leke og løse konflikter på en adekvat måte.

Selvregulering: Evne til å roe seg selv.

Mål for barnet:

- Å kjenne egne følelser, lære seg at de kan deles med andre og at alle følelser er ok.

Mål for personalet når vi skal hjelpe barn å organisere følelser:

- Gjette oss til hvordan barnet har det inne i seg.
- Sette ord på det vi tror barnet føler.
- Tåle barnets følelser og være der sammen med barnet.
- Minne seg selv på at samme hva barnet føler, så trenger barnet oss.
- Å være den voksne som er den sterke, den kloke og den gode, den som tar ledelsen.

SOSIAL OG
EMOSJONELL
TRENING FOR ALLE BARN:

PSYKOLOGISK
FØRSTEHJELP: Grønne
tanker—Glade barn

"Kompisdokka" og "Grønne tanker—glade barn" er blant hjelpemidlene vi bruker for å snakke med barna om følelser og hvordan de kan håndtere egne følelser.

Dokkene gjør det lett å prate om hvordan man føler seg og opplever ulike situasjoner og relasjoner.

Kompis—dokkene (Friendly—dockan):

Er en dokke med seks ulike følelser: Glad, Sint, Redd, Trist, Sur og rolig. De første fire er grunnfølelser. Mens sur og rolig er mer en tilstand.

De røde og grønne bamsene representerer vonde og gode følelser. Barn trenger bekreftelse og hjelp til å sette ord på følelsene. Dette gir barna trygghet og rusten dem for livets motgang og innebærer å håndtere vanskelige følelser.

Vi bruker disse hjelpemidlene i varierende grad og etter behov, i de ulike gruppene.

SOSIAL KOMPETANSE

HOVEDMÅL: Barna samhandler positivt med andre barn og voksne i ulike sammenhenger.

Gjennom prosjektarbeid, og i hverdagslivet vil vi ha fokus på å øke barnas sosiale kompetanse.

Vi har spesielt fokus på å være nære barna når vi gir beskjeder og å gi positiv oppmerksomhet istedenfor å si "nei".

I år arbeider vi spesielt mot at: (Se også progresjonsplanen i Credo.)

Brumm- gruppa:

Resultatmål:

- Barna er trygge på og kjenner igjen barn og voksne i barnehagen.
- Barna viser følelser og får aksept for disse.
- Barna opplever glede ved å dele opplevelser i et felles skap.
- Barna viser tegn til å trøste andre og vise medfølelse
- Barna erfarer godt sosialt samspill; blir gjort oppmerksom på de andres reaksjon på egen atferd, og får veiledning i hva som er lurt å gjøre i samspill med hverandre.

Tassen- gruppa:

Resultatmål:

- Barna kjenner igjen følelser og undrer seg over følelsesuttrykk.
- Barna viser omsorg for hverandre.
- Barna øver på dele med andre, gi og ta i leken.
- Barna øver på å stoppe seg selv, f.eks. ikke slå.
- Barna erfarer å dele oppmerksomheten med andre barn i en gruppe, og selv bidra i lek og aktivitet i gruppa.
- Barna øver seg på å vente på tur.

SOSIAL KOMPETANSE fortsetter:

Ludde-gruppa

Resultatmål:

- Barna øver på å sette grenser for seg selv, f.eks si «Jeg liker ikke at du gjør sånn mot meg».
- Barna øver på å ta andres perspektiv, f.eks å se at noe som gjorde vondt kan ha vært et uhell.
- Barna øver på å stoppe seg selv i å gjøre noe som kan være vondt for andre.
- Barna øver på å ta hensyn til andre, og å akseptere at egne ønsker ikke alltid kan oppfylles.

Knerten-gruppa

Resultatmål:

- Barna øver på å stoppe seg selv. bruker ord i konflikter.
- Barna lærer etter hvert å komme med løsninger når det blir en konflikt. (Konfliktløsningsmodellen, s.18 i Credo.)
- Barna utvikler toleranse og aksept for hverandre.
Vi er hverandres barnehagevenner.
- Barna lærer å sette egne grenser, respekterer andres grenser.
- Barna bruker "innestemme inne"

Ruffen-gruppa

Resultatmål:

- Barna øver på å stoppe seg selv, og å få innblikk i hvordan egne handlinger påvirker andre.
- Barna «gjør hverandre gode» ved blant annet samarbeid og å støtte/hjelpe hverandre.
- Barna utvikler toleranse og aksept for hverandres forskjellighet som for eksempel: kjønn, språk, evner og ferdigheter.
- Barna tilegner seg samfunnets grunnleggende normer og verdier, eks. forskjellen på mitt og ditt, være hjelpsom, lære høflighet og bordskikk.
- Barna øver på å løse konflikter: hva skjedde, hva kan vi gjøre isteden?

Fagområdet:
KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST :

HOVEDMÅL: Å utvikle og anvende et godt norsk språk til å uttrykke undring, tanker, følelser og opplevelser i gjensidig samhandling med andre barn og voksne.

Mål og aktiviteter tilpasses barnas språknivå. Vi er opptatt av å gi barna et godt språkmiljø.

Derfor har vi:

- Daglige språksamlinger i gruppene:
Vi leker med lydsiden av språket, bevissthet om språkets form
Vi leker med innholdssiden av språket: Begreper og ordforråd. Vi samtaler om tekst, bilder og ting vi kan undre oss over.
- De eldre barna får erfaringer med IKT gjennom bruk av internett til oppslag/opplysninger, bruke IPAD og PC med pedagogiske spill og mulighet til å uttrykke seg gjennom skriftspråket; Skrive bokstaver og enkle tekster med tastaturet bl.a. i prosjektarbeidet.
- På vårt eget lille Språkrom har vi Lesegrupper.
- "Felles samling" 4. hver fredag med fokus på drama, fortelling, film, sangleker.
- Vi har "Filosofiske samtaler", f.eks. i prosjektarbeid, hvor vi oppmuntrer barna til å tenke høyt over mulige svar på vriene spørsmål, og hvor voksne er åpne for barnas undringer, innspill og svar.
- I lek og aktiviteter, ute og inne legger vi til rette for språklek, f.eks. lekeskriving og lekelesing.
- Personalet er nærværende samtalepartnere.

Mål for gruppene innen fokusområdet Kommunikasjon, språk og tekst fortsetter:

Brumm - gruppa

Resultatmål:

- Barna responderer på ansiktsuttrykk.
- Barna uttrykker følelser og ønsker med lyder og enkle ord.
- Barna viser at de forstår betydningen av ord, setninger.
- Barna viser at de forstår enkle beskjeder.
- Barna blir kjent med sanger og musikkinstrumenter.
- Barna vil undersøke pekebøker og bli lest for.
- Barna blir kjent med førstelyden i navnet sitt, en tredimensjonal bokstav å holde i.

Tassen gruppa

Resultatmål:

- Barna gjenkjenner symbolet for førstelyden i navnet sitt.
- Barna lærer nye sanger, rim og regler.
- Barna får kjennskap til enkle eventyr og fortellinger.
- Barna uttrykker seg med tre ords setninger.
- Barna blir kjent med bildebøker med litt tekst og ber om å bli lest for.
- Barna blir kjent med rim og får oppleve at vi kan tøyse med språket.

Mål for gruppene innen fokusområdet Kommunikasjon, språk og tekst

fortsetter:

Ludde - gruppa

Resultatmål:

- Barna forstår begreper, preposisjoner, entatt/flertall, 3-4 fargenavn, overbegrep (mat, klær, møbler)
- Barna kjenner igjen sitt eget navn, førstelyden i navnet sitt og førstelyden til noen av de andre barna.
- Barna forbedrer uttalen av lydene i språket.
- Barna mestrer å lytte til bøker med litt lengre tekst.
- Barna lærer sanger, rim og regler.
- Barna tøyser og tuller med språket, og viser glede over samtaler og fabuleringer.

Knerten - Gruppa

Resultatmål:

- Barna forstår gradbøying av noen adjektiv, f.eks. mindre-større, kortere - lengre.
- Barna klapper stavelser i ord.
- Barna lekeskriver og viser interesse for å skrive og lese bokstaver.
- Barna lytter til bøker og snakker om innholdet i bøkene underveis og etter lesingen, med begynnelse, hoveddel og avslutning.
- Barna forteller en historie eller opplevelse med en viss sammenheng.
- Barna skriver navnet sitt.

Ruffen - Gruppa Se også eget "skolestarter-program" s.39

Resultatmål:

- Barna bruker språket som et redskap for egne tanker og uttrykk for følelser og meninger.
- Barna skriver navnet sitt.
- Barna forstår rim og kan enkle rim, regler og sanger utenat.
- Barna lytter til høytlesning uten støtte av bilder.
- Barna gjenforteller med begynnelse, handling og avslutning.
- Barna lærer enkle engelske ord.
- Barna kjenner forskjellen mellom tall og bokstaver.
- Barna får kjennskap til leseretning(ord, setninger, sider og kapitler).

Sandefjord – en realfagskommune.

**Fagområder: Antall, rom og form,
Natur, miljø og teknologi. - derfor omfatter
dette også fokusområdet Naturglede.**

"Barn er vitebegjærlig fra de er små!"

Realfagskompetanse

i tidlig alder kan føre til at færre barn strever med realfag senere. (Ref. M.H. s. 3)

I Realfagskommunen er strategien at vi skal ha fokus på realfag helt fra barnehagestart og ut ungdomsskolen. Det følger med prosjektmidler til kommunen, og midler til noe utstyr til barnehagene. De neste årene vil realfag ha et økt fokus i hele opplæringsløpet.

Forskning viser at å jobbe med realfag i barnehagealder kan ha betydning for barns kognitive og språklige utvikling.

Å jobbe med realfag i barnehagen har verdi i seg selv; Vi vekker barns nysgjerrighet og glede. Dette handler om lek og utforsking. Realfag finnes overalt og personalet i barnehagen trenger ikke alltid å ha de rette svarene, kanskje vi sammen kan finne ut av det?

Vi vil at realfag skal ha en naturlig plass i hverdagen vår, både i hverdagssituasjoner, spontane øyeblikk og i de planlagte aktivitetene. Engasjerte voksne gir interesserte barn!

Vi har et lite "Forskerrom" som alle gruppene kan bruke. (Se også Naturglede, s. 26.)

Hovedmål for barna:

Oppdage og utforske realfag.

Delmål:

- Utvikle interesse og forståelse for grunnleggende realfaglige begreper.
- Oppleve matematikkglede og få erfaring med matematiske problemer.
- Oppleve, utforske og eksperimentere med naturens mangfold og naturfenomener.

(se også fokusområde naturglede s. 27.)

"Tett på realfag" fortsetter:

Mål for personalet:

- Å få tak i undringen til barna.
- Gi realfag større plass i hverdagslivet og
- Øke sin motivasjon, interesse og realfagskompetanse

Vi bruker realfagsbegreper slik at det blir en naturlig del av barnas språk.

Vi leker med tall, sortering, preposisjoner, størrelser, måling o.s.v. I spontane situasjoner snakker vi f. eks. om størrelsen på pinnene barna leker med, antall bein på flua, tyngde på steinene eller volumet på vannet i bøtta. Til dette vil vi bruke :

* Bevegelse: Små barn er avhengig av erfaringer med kroppen for å forstå.

*Konstruksjonslek: God romlig lek med visualisering.

* Utforsking: Hva skjer hvis...?

* Digital praksis: Dataspill, "Beebot" Stimulerer romlig visualisering med utfordringer i.f.h.t. perspektiv, når man går inn i tredimensjonale rom. SALABY, ped. Verktøy fra Gyldendal.

På FORSKERROMMET har vi utstyr til enkle eksperimenterer og fysikkforsøk.

Brumm gruppa

Resultatmål:

- Barna orienterer seg i ulike rom i barnehagen
- Barna opplever glede over å utforske og leke med tredimensjonale tall, ulike former og farger.
- Barna putter leker i bokser og kasser.
- Barna opplever glede ved å utforske og leke med vann, sand og snø.

Tassen gruppa

Resultatmål:

- Barna sorterer og rydder ting på riktig plass.
- Barna skiller mellom ulike former.
- Barna skiller liten og stor, en og mange, opp og ned.
- Barna bruker tallord.
- Barna undrer seg over hvordan ting henger sammen gjennom utforsking og eksperimentering.
- Barna opplever og utforsker og leker med vann, sand, is og snø.

"Tett på realfag" fortsetter:

Luddegrappa

Resultatmål:

- Barna leker med telleramsa fra 1 til 10.
- Barna øver på å sortere og klassifisere etter form, farge og størrelse.
- Barna opplever og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover.

Knertengruppa

Resultatmål:

- Barna spiller spill med terning, finner par, systematiserer.
- Barna kopierer og lager enkle figurer og mønstre med perler eller tegning.
- Barna erfarer størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse.
- Barna har tallbegrep til 10.
- Barna bruker naturen som arena for lek, undring, utforsking og læring.

Ruffen gruppa (se også eget "skolestarter—program s.39)

Resultatmål

- Barna bruker ord om forholdet mellom størrelser og posisjoner
- Barna skaper egne mønstre og figurer med geometriske former og andre materialer.
- Barna sorterer og klassifiserer etter egenskap, form, størrelse, farge.
- Barna deler frukt i halv og kvart, summerer og trekker fra i enkle regnestykker.

NATURGLEDE:

Innhold fra fagområdene:

Natur, miljø, teknologi,

Nærmiljø og samfunn;

Kropp, bevegelse mat og helse

NATURGLEDE :

Her i Mokollen opplever og utforsker vi naturen og naturens mangfold, vi får gode opplevelser med friluftsliv året rundt, og får kjennskap til bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan vi kan ta vare på naturen.

(Rpl.2017, Natur, miljø, teknologi)

Vi vil også tilrettelegge for at barna kan få en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring.

Derfor:

- Er barna ute daglig så sant vær og temperatur er forsvarlig. Alle har turdag en dag i uka.
- Vi har uteuker på Ludde, Knerten og Ruffen-gruppene tredje hver uke, på høsten fra uke 36—47, og fra mars måned uke 9-25.
- Vi bruker alle naturlekeplassene i områdene nær barnehagen.
- Barna er med og planlegger hvor turene skal gå.
- Vi tar med oss mat og spiser ute eller i Grillhytta.
- Vi lager mat på bål, grua og på grillen i Grillhytta vår.

Vi vil skape nysgjerrighet rundt naturfenomener og fysiske lover vi møter ute: F.eks. vann, sol, luft og jord, og gjøre enkle fysikkforsøk ute. (Se Tett på realfag s. 24)

Vi fokuserer på Miljøvern og bærekraft, i naturlige sammenhenger.

Brumm - gruppa

Resultatmål:

- Barna lærer å gå, og etterhvert løpe.
- Barna mestrer å bevege seg i ulendt terreng, med steiner, røtter, små og litt større bakker.
- Barna viser "oppdagerglede" og "eventyrfølelse" ute.
- Barna viser glede ved å leke med sand og vann.
- Barna undrer seg i de ulike årstidene, og over forandringene i naturen.

Tassen - gruppa

Resultatmål:

- Barna øver på å kle på seg selv og opplever at ulike årstider krever ulik påkledning. De øver seg også å bevege seg med egnet tøy.
- Barna øver på å bevege seg i ulendt terreng: Klatre, hoppe og balansere.
- Barna får gode erfaringer med å gå på tur under ulike værforhold og årstider.
- Barna blir kjent med noen av naturlekeplassene våre.
- Barna blir kjent med de mest vanlige dyrene i nærmiljøet eks. mark, maur og "Kråka Knas."
- Barna blir oppmerksomme på at vi plukker opp søppel når vi har spist ute på tur.

Mål for gruppene innen fokusområdet Naturglede fortsetter:

Ludde—gruppa

Resultatmål:

- Barna er nysgjerrige på å utforske barnehagens naturleke plasser, og blir enda tryggere i ulendt terreng.
- Barna mestrer å være ute i all slags vær.
- Barna blir kjent med noen dyr og vekster i nærmiljøet og undrer seg over fenomener i naturen.
- Barna plukker eget søppel etter måltidet, og får en begynnende forståelse for hvorfor dette er viktig.

Knerten - gruppa

Resultatmål:

- Barna erfarer at alle får utfordringer og like muligheter til deltagelse
- Barna plukker opp søppel og får en begynnende forståelse for hvorfor det er viktig å ferdes varsomt i naturen.
- Barna brekker ikke friske greiner, tar hensyn til dyrelivet og forstår at insekter også er nyttig og har rett til å leve.
- Barna opplever, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover.

Ruffen - gruppa,

Resultatmål:

- Barna reflekterer over egne handlinger når de ferdes i naturen med hensyn til planter og dyr.
- Barna vet hvor maten kommer i fra gjennom programmet «fra hav og jord til bord». Se s.40
- Barna undrer seg, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover.
- Barna får erfaringer med og kunnskaper om dyr og vekster og deres gjensidige avhengighet.

Alle gruppene bruker GRILLHYTTA, et rom i det nye Ute—huset på uteområdet vårt.

Her kan vi lage mat og ha en hyggestund- godt og varmt, selv på kalde vinterdager.

På neste side følger et "kart" over naturlekeplassene vi bruker her oppe i Mokollen. Barna blir etter hvert godt kjent, og får ofte velge turmål.

MAT, SANSER OG MATKULTUR

- Mat er også kultur og en viktig verdi i barnas liv.

Fra fagområdet: Kropp, bevegelse, mat og helse.

HOVEDMÅL: Å innarbeide gode kostholdsvaner tidlig i barns liv.

Derfor:

Er vi bevisste på å utfordre barnas sanser når vi serverer mat. Vi leker ulike smakeleker og berømmer når noen er modige og smaker på ukjent mat.

Vi har en åtte ukers meny som har et tema for hver dag:

Mandag:	Tirsdag:	Onsdag:	Torsdag:	Fredag:
Suppe.	Grøt.	Fisk.	Kjøtt.	Egg.

I tillegg serverer vi ettermiddagsmat; ost og frukt eller kjøtt/fisk og grønnsaker med knekkebrød/brød hver dag. Det serveres også melk, grønnsaker og frukt daglig.

Se den aktuelle ukemenyen i garderoben.

Vi lærer barna: "Jeg har ikke vendt meg til det enda", istedenfor "liker ikke."

Vi tar hensyn til barnas allergier ved serveringen.

Brumm - gruppa: Har spesielt fokus på sansene dette året:

Resultatmål:

- Barna spiser og drikker godt og viser at de er mette og utørste.
- Barna opplever nye smaker.
- Barna leker med sansene, ser, føler, lukter og smaker.
 - Barna spiser selv og øver på å bruke skje/ gaffel.

Tassen - gruppa

Resultatmål:

- Barna gleder seg til maten med sosialt samvær
- Barna vasker hender selv før måltidet.
- Barna øver på å bruke gaffel og skje.
- Barna våger å smake på ny mat og smaker.
- Barna øver på å sitte på stolen gjennom hele måltidet
- Barna takker for maten.

Mål for gruppene innen fokusområdet

Mat, sanser og matkultur fortsetter:

Luddegrappa

Resultatmål:

- Barna våger å smake på ny mat /smaker.
- Barna øver på å si "Jeg har ikke vent meg til det enda", istedenfor "Jeg liker ikke".
- Barna øver på "god bordskikk": sitte rolig ved bordet, ikke søle, spise med bestikk.
- Barna opplever hygge ved måltidet, snakker med dem som sitter ved samme bord.

Knerten - gruppa

Resultatmål:

- Barna øver på å bruke kniv og gaffel; skjærer opp maten, og smører på brødskiva si selv.
- Barna våger å smake på all mat som blir servert.
- Barna lærer å si: «Jeg har ikke vent meg til» i stedet for å si: «Jeg liker ikke».
- Barna sier "Takk for maten" før de går fra bordet.

**Ruffen - gruppa, se s. 40, "Fra hav og jord til bord."
med Anne Wang Nilsen. "matinspirator"**

Resultatmål:

- Barna høster og smaker på naturens vekster.
- Barna er med på å lage retter av det de høster ute.
- Barna tør å smake på ny og ukjent mat, er med i smakeleker.
- Barna sier "Jeg har ikke vent meg til det enda," istedenfor "Jeg liker ikke".
- Barna hygger seg ved måltidet, med dem de sitter sammen med ved bordet.

Kapittel 2: KULTUR I MOKOLLEN 2018—2019

Sentralt for dette er:

Fra barnehagens verdigrunnlag, se Rammeplanen, s.14.:

Mangfold og gjensidig respekt,

Og Fagområdene: i Rammeplanen:

Kunst, kultur og kreativitet.

Nærmiljø og samfunn.

Etikk, religion og filosofi

Barnehagen skal:

- Gi barna felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap.
- Legge til rette for kulturmøter.
- Synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet.
- Synliggjøre samisk kultur og bidra til at barna skal utvikle respekt og fellesskapsfølelse for det samiske mangfoldet.
- Gi barna kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og bli kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen. (Rpl. 2017)

I samarbeid med aktuelle familier, markerer vi religiøse og kulturelle tradisjoner, når de er representert i barnegruppa.

Vi deltar på "Kick off" 22. september: Vi danser "BlimE—dansen" som handler om vennskap, arr. av NRK, hvor mange barnehager og skoler deltar.

Tradisjonen tro, feirer vi F.N.—DAGEN 24 OKTOBER. Vi inviterer familiene til aksjonsdag kl. 15.00: I oktober bruker vi Karsten & Petra- fortellinger for å skape motivasjon hos barna, for å "Lage basar" til inntekt for barn som ikke har det de trenger og må flykte fra hjemmene sine.

Mål for barna: Barn kan bruke sine evner der de er og hvor de bor, til å hjelpe andre barn på denne jord. (Solsikkeloven)

Det handler om vennskap, om å hjelpe hverandre og om å høre til i en familie. I år vil vi også la inntekten gå til SOS- barnebyer.

Derfor: Ser barna på storebarnsteamet film, og leser om Karsten og Petra av Tor Åge Bringsvær og Anne Holt. Karsten og Petra sitt univers er trygt og godt, i barnehagen og i familien, slik mange har det. Karsten og Petra vil også hjelpe andre og holder basar!

Vi synger "Vennesangen" og danser "BlimE—dansen."

Barna på småbarnsteamet får høre og bli kjent med "Vennesangen".

Resultatmål:

- Barna lager formingsprodukter som skal selges.
Ruffen serverer Gullerotsuppe m/rundstykker som vi selger til familiene som kommer.
Alt for å samle inn penger, slik at vi kan hjelpe andre barn.
- **Vi oppfordrer alle barna til å ha med seg en salgbar leke fra egen samling, som vi selger her på F.N –dagen.**
Leveres INNEN Mandag 22.10, ferdig priset.

Vi vil også i år lodde ut en god fruktkurv, så:

TA MED LOMMEBOKA!

- eller dere kan bruke "Vipps!"

Advent og jul: De eldre barna besøker i kirken i desember, (dato kommer)

Luciafest for hele familien blir 13.12. kl. 07.15 ute om morgenen.

Nissefest for barna blir tirsdag 18.12.

Juletreffest for hele familien blir 09.01.19. kl. 17.30.

Dere kan lese mer om denne tiden i oversikten over viktige datoer gjennom året: Desember, s.45. Dere får også et eget brev i November med informasjon om denne tiden.

Besteforeldredag: On.22.01.19. Vi gleder oss å få besøk av de "beste foreldrene"! Noen barn har besøk av andre familiemedlemmer, og noen har ikke besøk, da det ikke passer for alle å være gjest midt på formiddagen en hverdag i Januar. Vi koser oss uansett med besøket, personalet sørger for at barna som ikke ser noen av «sine», også hygger seg. Rause besteforeldre pleier også å sørge for et ekstra kne til dem som vil ha☺. Vi tar imot gjestene på gruppene og sammen gjør vi en koselig aktivitet. Det blir tid til litt prat, en kopp kaffe, og vi serverer et lite måltid. Besøk på småbarnsteamet blir før lunsj og storebarnsteamet etter lunsj.

Vinteraktivitetsdag for barna planlegges slik at vi kan arrangere den når det er vær og føre til aking og skirenn.

Samefolkets dag er Tirsdag 06.02: Feires på Storebarnsteamet. Vi serverer alle barna finnbiff med rørte tyttebær denne dagen

Fastelavn Fredag 01.03: Feires med barna på tradisjonelt vis med boller og å "slå katta ut av sekken."

Kulturdag for barna 19.03: Vi blir kjent med mat, sang /lek og flagg fra alle de ulike nasjonalitetene som er representert i Barnehagen: Polen, Litauen, USA, Romania, Sverige, Norge.

Påskefeiring Påskelunsj Tirsdag 09.04: Dette er for barna, med besøk av påskekjerringa.

Ruffengruppa inviteres til Påskevandring i Sandar kirke. Dato kommer senere.

Mai—feiring i Mokollen 2019.

Vårfest for familiene tirsdag 08.05. kl. 15.00

HOVEDMÅL: Gi barna opplevelser av og deltakelse i en sentral kulturbegivenhet; Vi feirer Norges grunnlov.

Tirsdag 14.05 feirer vi med hele familien kl. 17.00 også sammen med Mosserød aldershjem og Sande-og Mosserød skolekorps

Delmål for barna på småbarnsteamet:

- Lytte til sangen: « Tenk at nå er dagen her».
- Bli kjent med fargene i flagget: rødt, hvit og blått, tegne eller male med disse.

Resultatmål:

- Barna kjenner igjen jubileumssangen.
- Barna tegner eller maler med fargene rødt, hvit blått.

Delmål for barna på storebarnsteamet:

- Lære om demokrati, likestilling og medvirkning.
- Bli kjent med og fargelegge flagget.
- De eldste: Bli kjent med Postmester Hansen barnetogets far her i Sandefjord

Resultatmål:

- Barna får forståelse av at jenter og gutter kan gjøre det samme.
- Barna lærer å finne løsninger sammen og forstår at alle har rett til å si sin mening.
- Barna synger med i sangen.
- Ruffen –barna kan fortelle om barnetoget.

Sommerfest Onsdag 05.06, kl. 17.00: Vi tar farvel med barna som skal slutte, og ønsker nye familier velkommen. Festen er for hele familien, vi tenner grillen og Ruffen fremfører et lite program, og alle barna synger!

St. Hans. 24.06. Vi markerer den lengste dagen i året og at sola snur, Barna på storebarnsteamet plukker blomster og vi binder blomsterkranser.

Kap. 3 PLAN FOR OVERGANG BARNEHAGE—SKOLE 2019

Program for skoleforberedende aktiviteter

**Program for "Fra hav og jord til bord"
med Anne Wang Nilsen.**

**Fagomfådene: Antall, rom og form,
Kommunikasjon, språk og tekst.
Kropp, bevegelse, mat og helse.**

PLAN FOR SKOLESTARTERNE I MOKOLLEN:

HOVEDMÅL: Styrke sammenhengen mellom barnehagen og skolen, og skape en god overgang.

(Felles mål i Sandefjord kommune)

Resultamål: Alle barna skal oppleve mestring.

Alle barna skal møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner

Program for skolestartergruppa gjennom hele året:

Barnas forventninger: Vi lager "tankekart" sammen for året.

I planen for Kommunikasjon, språk og tekst arbeider vi med:

Planen for språklig bevissthet: se også s. 21

Rim, setninger og ord, stavelser, forlyder og enkeltlyder,
i tillegg: ordforråd og begreper.

Barna får bok, blyant og viskelær, hvor de kan tegne, leke skrive Vi lager historier og gjenfortellinger. Vi bruker "Salaby" nettsted som hjelpemiddel.

Øver til vårfesten.

Øver til sommerfest.

I planen for Antall, rom og form arbeider vi i tråd med: «Tett på realfag».

Se også S. 25

Spill med brikker og terninger,

Geometriske former, og mønster, bli kjent med tall

og tallrekken. Vi bruker "mattekista" som hjelpemiddel.

Vi gjør enkle fysikkforsøk

Annet: Barna presenteres for årstider, måneder, og dagene i uka med navn

Barna reflekterer over skolestart.

Barna evaluerer årets program.

Innen 1. mai skal foreldre, og pedagogen sammen fylle ut et skjema med informasjon til skolen. Barna skal også uttale seg om sine forventninger. Noen skoler inviterer oss på besøk før skolestart.

Skolestarternes «matprogram» ledes av vår matinspirator:

Anne Wang Nilsen.

I dette programmet, **"Fra Hav og jord til bord"**, skal barna oppleve:

- Sanseleker, Hvor vi smaker på salt—surt—søtt og bittert: 28.09
- Lage eplecutney: 5.10.
- Plukke gresskar på Nordre Bergan gård: 16.10.
- Lage Gresskarsuppe 18.10.
- Høste, smake og kjøpe grønnsaker på Nalum gård: 31.oktober
- Lage medisterkaker: 20.12.
- Tilberede mat av poteter, kål og gulrøtter: Januar.19
- Lage sodabrød/knekkebrød/flatbrød: Januar
- Besøke fiskehandler og Hvalfangstmuseet: Februar
- Tilberede fisk: Februar
- Tappe bjørkesaft: April
- Plukke nesle og lage neslesuppe: April/Mai
- Plukke asparges eller ramsløk: Mai
- Lage mat på grillen i grillhytta flere ganger i løpet av året.

ÅRETS HØYDEPUNKT for skolestarterne og som avslutning på barnehagetiden og tema "Fra hav og jord til bord" blir et godt måltid mat med litt utfordrende smaker, servert på et spisested med godt kjøkken!

Del III: PLANLEGGING OG SAMARBEID:

Kap. 1: PLANLEGGING, DOKUMENTASJON OG VURDERING.

Plan for evaluering sammen med barn.

Foreldrene skal ha innflytelse.

Personalet dokumenterer og vurderer.

Plan for vurdering sammen med barna.

HOVEDMÅL: Barnas erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsarbeidet som en del av deres medvirkning i sin hverdag. Dette finnes under barns medvirkning og prosjektarbeid. se "Vårt Credo." s.14,16.

Mål for personalet:

- "Lese" og tolke de yngste barnas uttrykk og kroppsspråk for at de skal ha mulighet til å engasjere seg og ta egne valg.
- Skrive ned barnas kommentarer og refleksjoner.
- Bruke barnas kommentarer og refleksjoner som dokumentasjon når barna selv skal vurdere innholdet i barnehagen.
- Jevnlig levere dokumentasjoner og refleksjoner hjem og sette slike inn i barnas permer som de får med seg når barnehagetiden er over.

Dette vil fremgå i prosjektplanene og dokumentasjonene som foreldrene får hjem i form av "Foreldrebreve" på mail eller via vår hjemmeside. www.mokollen.no (tilgjengelig ved foreldrenes personlige passord.)

Foreldrene skal ha en reell innflytelse på vurderingsprosessen:

Vi utarbeider dette sammen i forbindelse med tema:

Familedeltakelse. Foreldrene i S.U. er med og planlegger dette.

En større brukerundersøkelse gjennomføres ca. hvert 3.år. Neste er dette barnehageåret, 1.—30. november 2018

S.U. fastsetter hvert år Årets plan, - og Credo når det revideres.

Personalet vurderer:

HOVEDMÅL: Barnehagen skal være en lærende organisasjon.

Vi vurderer arbeidet gjennom hver prosjekt— periode, etter høytider og fester og hvert halvår i januar og juni måned.

Pedagogene evaluerer årsplanarbeidet når årsplanen er ferdig i oktober.

PEDAGOGISK DOKUMENTASJONSSPIRAL:

Observasjon: Å legge merke til og bli interessert i noe.

Å gjøre på nytt og på nye måter.

Å skape nye ideer, perspektiver og interesser

Å stoppe opp og dokumentere glimt fra hverdagen.

Å bringe inn til kollektiv drøfting, dveling og deling, kritisk refleksjon.

KOMPETANSEPLAN FOR PERSONALET 2018—2019.**Mål:****Heve kompetansen for alle ansatte som jobber i barnehagen.****TEMA:****DELTAKERE:****DATO:**

Realfagstrategien 2017-2021: Inger sitter i arbeidsgruppa for strategien, felles for kommunen.	Alle ansatte, men Nettverksgrupper har representanter som møter: Anniken og Monica	Nettverk møter kl. 13.00—15.30: 10.10.18, 14.11.18, 30.01.19, 13.03.19, 24.04.19 + arbeid på personalmøter for alle ansatte.
Barnehagebasert kompetanseutvikling.	Alle pedagogene Alle ansatte	19.09.18 Plan.dag. Stengt. Flere datoer kommer.
Implementering av Rammeplan fortsetter: "En helsefremmende barnehage".	Anniken, Mai og Inger deltar og formidler videre til: Alle ansatte	27.09.18 Fylkesmannskonferanse og Arbeid på personalmøter gjennom året.
Implementering av Ny "Standard for tilvenning". Ny "Plan for et godt psykososialt barnehagemiljø"	Alle ansatte	19.09.18, Arbeid på personalmøter gjennom året.
Førstehjelpskurs	Alle ansatte	Personalmøte 07.01.19
Lederutdanning for pedagogiske ledere, 15 studiepoeng	Pedagoger, frivillig, men det tas sikte på at de fleste tar dette etter hvert.	Første pulje starter vår 19.

"Kompetanse for fremtidens barnehage". Kompetanseplan for Sandefjordbarnehagene 2018-2019—er basert på nasjonal strategi, initiert gjennom Kunnskaps-departementet.

og utarbeidet av en gruppe fra både kommunale og private barnehager, og er styrende for vår egen plan.

Planleggingsdagene dette året er:

15.08.18, 19.09.18, 15.01.19, 31.05.19, 14.08.19

Første plan.dag i det nye året 2019—2020 er Onsdag 15.08.19.

Dato for de to siste planleggingsdagene er ikke fastsatt enda.

De gjøres kjent senere, de bestemmes når dato for aktuelt kurs er klart, minst 4 uker før (jmf. vedtektene).

Vi bruker planleggingsdager, møter på kveldstid og noe kurs i arbeidstiden for enkelte ansatte, for å gjennomføre kompetanseheving.

Andre temaer og kurs kan bli aktuelle, både fordi barnehagemyndigheten kan invitere og fordi vi ser behov for ny kompetanse underveis gjennom året.

DEL IV: ÅRSOVERSIKT med barnas bursdager, festdager, møter og planleggingsdager.

og

Sanger vi synger gjennom året—spesielt knyttet til høytider og fester.

Husk å følge med på ukeplaner og bilder på www.mokollen.no, logg inn med foreldrepassordet.

Vår årsplan lages ferdig i løpet av august—september hvert år, da barnegruppa og personalet er på plass, slik at vi vet at planen er aktuell og tilpasset barna vi har dette året.

Det medfører at dere først får kalenderen i oktober.

Derfor er kalendermånedene august—september, samt "Starten på barnehagelivet" s. 8—12 gjeldene ved oppstart at neste barnehageår 2019—2020.

Kap. 1. ÅRSOVERSIKT:

OKTOBER 2018:

Årsplanen gjelder fra denne måneden.

01.10 - 05.10: Skolens høstferie. Uke 40.

10.10: William 5 år.

11.10: Hennie 3 år!

15.10: Anna G.N. 3 år!

17.10: **Foreldremøte**

19.10: August J. 5 år!

24.10: **Vi feirer F.N—dagen: Med familiene i barnehagen.**

23.10 og 25.10: **Dugnad for alle foreldrene, (valgfri dag.)**

30.10: Mariella 2 år

31.10 Amanda 1 år

NOVEMBER 2018: Foreldresamtaler, avtales med hvert hjem.

24.11: Mathias 4 år!

27.11: Ella 3 år!

Uke 47: De eldre barna Støper lys

Uke 48: Alle baker Lussekatter.
Lage dekorasjon til kirken.

SANGER I OKTOBER, F.N.—DAGEN:

Bladene de faller (mel. Lofottorsken)

Når bladene de faller ned
da er det høsten skal du se.
Blader faller ned,
blader faller ned.
Ja, blader faller ned.

Og ut i skogen alle går
og plukker siste blomst i år.
Siste blomst i år, siste blomst i år,
ja, siste blomst i år.

Og harepusen hopper frem.
Nå har den skiftet pels igjen.
Skiftet pels igjen, skiftet pels igjen,
ja, skiftet pels igjen.

Og nesten alle fugler drar
Men noen få igjen vi har.
Få igjen vi har, få igjen vi har
Ja, få igjen vi har.

Årets Blime låt fra Freddy Kalas

Dag etter dag var jeg fanget i sorg og i
ensomhet.

Men styrken du ga meg den løftet meg
opp når jeg trengte det.

Først var jeg 1, også ble vi til 2,
vi kan bli 3 om vi bygger en bro.

Bli med!

Bli med!

Og sammen vil vi vandre, med målet å
forandre.

Vi setter en strek over fordom og hat.
For nå som vi er flere, så kan vi inspirere
og vise en verden som spiller på lag
Så vit at:

Vi står midt inni flammen, men tar aldri
fyr.

Vi har kraft slik at håpet kan tennes på
ny.

Vi gjør hat om til kjærlighet, mørke til lys.

Bli med!

Bli med!

Stadig så undervurderer vi kraften vi har i oss,
føler oss redde og små når vi burde stå opp

og sloss.

Men med din hånd i min er vi bue og pil,
feller det vonde med varme og smil.

Bli med!

Bli med!

Og sammen vil vi vandre, med målet
å forandre.

Vi setter en strek over fordom og hat.
For nå som vi er flere, så kan vi inspirere,
og vise en verden som spiller på lag.

Så vit at:

Vi står midt inni flammen, men tar aldri fyr.
Vi har kraft slik at håpet kan tennes på ny.
Vi gjør hat om til kjærlighet, mørke til lys.

Bli med!

Bli med!

Bli med!

Bli med!

Vi vet nå at vår skjebne er å rope ut;
Det at kjærlighet må til for å skifte kurs!
Den er større enn alt og vinner helt til slutt.

Den vinner!

Den vinner!

Den vinner!

Bli meeed!

DESEMBER 2018:

MA	TI	ON	TO	FR	LØ	SØ
26.11 Vi øver Lucia Bake Lussekatter	27.11 Øve Lucia Bake Lussekatter.	28.11 Middag. Øve Lucia	29.11 Øve Lucia	30.11 Vi pakker ut jula, Første advent samling.	1.	2. 1. søndag i advent Peter 2 år.
3. Vi tenner 1. lys. Advent samling Lage gaver	4. Advent samling. Øve Lucia, Lage gaver	5. Øve Lucia Drama: Maria på esellet.	6. Middag Advent samling. Øve Lucia	7. Advent samling Øve Lucia	8.	9. 2. søndag i advent
10. Vi tenner 2. lys. Lage gaver Øve Lucia	11. Øve Lucia Adventsamling Lage gaver	12. Middag Drama: På Betlehems- markene Øve Lucia	13. Luciafest kl. 7.15	14. Advent samling Pakke gaver	15.	16. 3. søndag i advent
17. Vi tenner 3. lys. Vi serverer medisterkaker.	18. Nissefest	19. Drama: Gjeterne i stallen. Nye barn	20. Middag Advent samling Medisterkaker	21. Advent samling	22.	23. 4 søndag i Advent.
24. stengt	25. Linnea 3 år. stengt	26. Stengt.	27. stengt.	28. Embla 4 år stengt	29.	30.

MÅL: Barna opplever glede og forventning i møte med advent og jul.

Barna vet hva vi venter på i vår kristne kultur, og opplever gode norske juletradisjoner.

VI LAGER NISSER Barna velger 1—2 gaver hver som de lager.

Barna på Knerten og Ruffen støper lys.

VI HAR ADVENTSAMLING HVER DAG:

Vi tenner i peisen og vi samles, foran det store vinduet i allrommet. Dette bruker vi som adventskalender. Vi gjør et eksperiment hver dag, Vi synger: "Nå tenner vi det første lys." "Lucia-sangen." "Fingerleken om Josef og Maria."

Vi har oppdaget at det bor en liten Lure—nisse i Mokollen, han gjør mange nisse-streker! Det blir spennende og morsomt!

I adventstiden har vi ikke turdag, og de minste vil være mindre ute enn vanlig. Alle har adventsamlinger daglig. Voksne og barn dramatiserer deler av julefortellingen på onsdager. På nissefesten synger vi: "På låven sitter nissen" og Musevisa. **Vi finner en ny julesmak i smake-posen hver dag på gruppene. Barna på storebarnsteamet inviteres til Sandar kirke på adventstund.**

Dikt i desember.

FINGERLEKEN.

Dette er Josef

Her er Maria

De går på veien

Til Betlehem.

Begge er trøtte

Og trenger å hvile.

Tenk om det ikke er
plass til dem noe sted?

Knakk, knakk, knakk

Vær så snill og la oss komme
inn!

Men hotellverten sier:

Her er fullt!

De går og spør og står i kø.

Men hver eneste krok er opp-
tatt.

Tilslutt så finner de en stall

Og en seng med høy.

Der i stallen på julekvelden
fødtes Guds sønn på en seng
av strå.

GOD JUL TIL ALLE

God jul til alle store og små
God jul til alle som hører meg nå
Fred på vår jord
Der alle mennesker bor

VERS 1:

Et lys er tent
En stjerne skinner
Og lyset gir oss mange gode minner
I natt skal ingen gråte
For Gud har sett til oss i nåde
Vi samles nå
Til fest og hygge
Med julekvelden kan vi være trygge
Den vakre klokkeklangen
Kom stem med oss syng jule-
sangen

Nå tenner vi det første lys

Nå tenner vi det første lys,
alene må det stå.
Vi venter på det lille barn
som i en krybbe lå.

Nå tenner vi det andre lys,
da kan vi bedre se.
Vi venter på at Gud vår far
vil gi sin sønn hit ned.

Nå tenner vi det tredje lys
det er et hellig tall.
Vi venter på at Kongen vår
skal fødes i en stall.

Nå tenner vi det fjerde lys,
og natten blir til dag.
Vi venter nå på frelseren
for alle folkeslag.

Sang i desember.

Santa Lucia- jul i svingen.

Når mørket er som mørkest,
Og ingen klokke slår.
Da virker det som natten
Har vart i hundre år
Når alt er stille ute
Og solen har gått ned
Da kommer vi langs veien
I lyset vi har med

Ref:

Santa Lucia...

Santa Lucia...

Når natten er sort

Så tenner vi lys

og drar mørket bort

Når alle stjerner lyser
Og himmelen er sort
Og ingen kan bli vant til
At dagen går så fort
Da kommer vi og synger
Med glad og vennlig røst
Et lys er tent i natten
Og gir deg håp og trøst

Julius glade sang

Åå jamen er det godt å være meg
å jamen er det godt å være deg
å jamen er det godt å være
godt å være, godt å være
jamen er det godt å være seg

Åå julenissen gleder seg til jul
å julenissen gleder seg til jul
julenissen gleder seg til
julenissen gleder seg til
Julenissen gleder seg til jul!

JANUAR 2019

- 01.01: Ingrid E. 6 år!
Emilie 4 år!
- 09.01: Juletreffest
- 10.01: Ingrid L. 4 år!
- 15.01: Iver 6 år!
Planleggingsdag,
barnehagen STENGT!
- 22.01: Besteforeldredag.
- 30.01: Victoria 3 år!
- 31.01: Mio 3 år!

Vinteraktivitetsdag legges til en dag når vær og føre egner seg.

FEBRUAR 2019:

- 01.02: Kasper 4 år!
- 03.02: Ingrid T.A 1 år!
- 06.02: Samefolkets dag.
- 10.02: Bjørn 2 år!
- 14.02: Magnus S. 6 år!
- 16.02: Anton 4 år!
- 18.02—22.02: Skolens vinterferie. Uke 8
- 26.02: Eirik 6 år!

Sang:

Telle-tulle sangen

Hvor mange tenner har ei kråke?
Hvor mange haler har en hund?
Vi tøyser og vi tuller og vi teller.
Og koser oss med telle tøyse stund.

Hvor lang er halsen til sjiraffen?
Hvor lang er nesa til en heks?
Vi tøyser og vi tuller og vi måler.
Hvor langt er hundre tusen
meter kjeks? Hva veier mine
tomme lommer?

Hva veier ti små hvite mus?
Vi tøyser og vi tuller og vi veier.
Nå vil vi veie hundre flasker brus.
Har en trekant fire fine kanter?

Har en firkant fjorten eller to?
Er sirkelen det samme som en femkant?
Og hvordan er vel formen på en bok?

Hva er størst av maur og elefanter?
Hvem er minst av gris og hest og gnu?
Vi tøyser og vi tuller og vi undrer
Om noen her er større enn ei ku?

Snøgubber ,snøgubber bom fallera
Snøgubber ,snøgubber bom fallera
vi har det best når vi fryser og fryser
rett som det er kan det hende vi nyser
...atsjo !

Snøgubber ,snøgubber bom fallera
Snøgubber ,snøgubber bom fallera
vi har det verst når vi smelter og smelter
rett som det er kan det hende vi velter...

MARS 2019:

- 01.03: Fastelavn Fellessamling for alle,
09.03: Jenny 4 år!
18.03: Adrianas 5 år!
Amalie 3 år!
19.03 **Kulturdag for barna. Vi feirer alle kulturer representert i barnehagen**
22.03: Oliver H.A. 6 år!
24.03: Sarah D.D. 3 år!

APRIL 2019:

Dugnad for foreldrene, Dato kommer senere.

Foreldremøte (Dato kommer senere)

- 01.04: Frida 2 år!
07.04: Ida 3 år!
09.04: Karoline 4 år!
Påskelunsj for barna.
17.04: Påske: Barnehagen stenger kl. 12.00.
Ruffenbarna inviteres til påskevandring i Sandar kirke. Dato kommer senere.
20.04: Martin 5 år!
22.04: Liam A.B. 3 år!
25.04: Edvard 5 år!
30.04.18: Frist for å melde sommerferie til barnehagen!

Sanger i mars.

En liten kylling:

En liten kylling i egget lå
Banket og banket og banket på
Her er så trangt jeg vil ut å gå
Pep den og ynket seg der den lå
Hakk, hakke-hakk
Egget det sprakk
Og et lite hode ut av det stakk

Undrende sto den og gløttet på
Alt det den ute i verden så
Solen den varmet og skinte på
marken og fugler og blomster små
"Pip-pip" den sa. "Jeg er så glad"
Trangt det var i egget, men her er det
bra."

Våren:

mel: jeg er havren

Jeg er våren, kom så skal du se
Varme sol og lys jeg bringer med.
Blomster, trær og planter frodig gror
Håp og glede følger i mitt spor.

Gul og fin som solen selv er jeg
Hestehoven alle kjenner meg.
I hver liten grøftekant jeg står
Minner barna om at det er vår.

Ser du meg en liten blåveis knapp
Stikker så forsiktig hodet opp
Himmelen selv har lånt meg fargen sin
Og nå står jeg her så blå og fin.

Jeg er hvitveis, jeg er lett og se
Blomsten min er fin og hvit som sne
Vakre grønne blader har jeg fått
Derfor kan du kjenne meg så godt.

MAI 2019:

- 01.05: Arbeidernes dag. STENGT
- 05.05: Philip 3 år!
- 06.05: Carl Levi 5 år!
- 08.05: **VÅRFEST for hele familien!**
- 11.05: Adrian K. 2 år!
- 14.05: Maifeiring for familiene sammen med Sande og Mosserød skolekorps og Mosserød aldershjem.
17. mai: Norges nasjonaldag: STENGT.
- 27.05: Hannah 5 år!
- 30.05: Kristi Himmelfartsdag: STENGT.

**JUNI 2019: Sommerbarnehage:
f.o.m. 23.06—t.o.m. 14.08.19**

- 01.06: Asgeir 3 år!
- 04.06: Olav 4 år!
- 05.06: **Sommerfest for hele familien!**
- 07.06: Lukas 5 år!
- 10.06: Emrik 6 år!
2. Pinsedag. STENGT:
- 12.06: Olivia 4 år!
- 24.06: Vi feirer St.Hans med barna.
- 27.06: Vincent 2 år!

Mokollsangen

Her er vi alle som i barnehagen
går,

syngende en sang vi vil og feire
dagen vår.

Mokollen er stedet som vi alle har
det bra

derfor klapper vi i hendene og
roper høyt hurra!

17. mai-sang:

Tenk at nå er dagen her!

Tenk at nå er dagen her som jeg har lengtet etter.

Jeg skal gå i toget, og jeg er så glad.

Du kan tro jeg skal nok synge ut av alle krefter,
svinge flagget mitt og rope høyt hurra!

Ser du flagget mitt: rødt og blått og hvitt!

Det skal vaie fritt og vise seg

friskt, og vakkert er det, som vårt kjære gamle Norge.

Ja, det landet er vi glad i, du og jeg!

JULI 2019: Alle må ha 3 uker ferie f.o.m. 23.06 t o m 14.08

Fredag 5.07 er siste dag før barnehagen stenger i felles ferie UKE 28 og 29:
vi åpner igjen mandag 22.07.18.

08.07: Jakob K. 6 år!

10.07: Gabriel 2 år!

26.07: Luka 2 år!

31.07: Embla 5år!

AUGUST 2019:

12.08: Edvin 5 år!

13.08: Foreldremøte for foreldre til nye barn.

14.08: Melissa 6 år!

NYTT BARNEHAGEÅR:

15.08: Planleggingsdag: Barnehagen STENGT

21.08: August L.N. 5 år!

30.08: Elon 2 år!

Se plan for tilvenning og trygg tilknytning på s. 8—12.

Foreldresamtaler for nye barn. Vi avtaler tid med hver enkelt.

SEPTEMBER 2019:

05.09: Rita og Nina 2 år!

08.09: Familietur for gamle og nye familier til Grubesand!

16.09: Ingrid B.P. 6 år!

21.09: Olai 3 år!

FORELDREKAFFE I GRUPPENE
(datoer kommer senere.)

Planleggingdag, (dato kommer senere.)

JEG ER GLAD FOR Å HA EN VENN
Tekst og melodi: Per Åmot Tveit.

Fint at jeg traff deg, sikkert og visst,
deg har jeg tenkt på helt siden sist.
Jeg sier det gjerne igjen og igjen:
Jeg er glad for å ha en venn!
Jeg er glad for å ha en venn!

Hjertet mitt liker at du er nær,
da er det lyst og trivelig her.
Jeg sier det gjerne igjen og igjen:
Jeg er glad for å ha en venn!
Jeg er glad for å ha en venn!

Venner kan trøste, vennskap er smart
krangler vi, blir det godt igjen snart.
Jeg sier det gjerne igjen og igjen:
Jeg er glad for å ha en venn!
Jeg er glad for å ha en venn!

Hvis du borte, savner jeg deg,
da blir det trist og ensomt for meg.
Jeg sier det gjerne igjen og igjen:
Jeg er glad for å ha en venn!
Jeg er glad for å ha en venn!
-SOM DEG!

